

SHAULSKA Larysa, Doctor of Science in Economics, Professor, Professor of the Department of Enterprise Economics, Taras Shevchenko National University of Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-7919-6733>
CHORNYI Roman, Doctor of Science in Economics, Professor, Director of the Novovolynsk Educational and Research Institute of Economics and Management, West Ukrainian National University, <https://orcid.org/0000-0001-8614-9495>
MARCHUK Vadym, Postgraduate student of the Department of Economics and Trade, Lesya Ukrainka Volyn National University, <https://orcid.org/0009-0007-6188-964X>

THE IMPACT OF SOCIO-ECONOMIC CHANGES ON THE STRATEGIES AND BEHAVIOR OF BUSINESS ENTITIES

Shaulska L., Chornyi R., Marchuk V. The impact of socio-economic changes on the strategies and behavior of business entities.

Our society is currently undergoing a complex socioeconomic shift, impacting numerous aspects of life. A crucial element of this transformation is digital diversification, the application of digital technologies to create innovative products, services, and business approaches. With the rapid pace of technological advancement, this diversification is essential for businesses to thrive, enabling them to adapt to evolving markets and maintain a competitive edge. Furthermore, identifying the ideal business development model is vital. In today's volatile and competitive landscape, companies must constantly innovate to achieve growth. A successful model should consider the company's specific operations, resources, and capabilities, as well as external influences like regulatory changes, economic conditions, and consumer demand. These societal transformations stem from reforms within socioeconomic activity, occurring at both national and regional levels and affecting all segments of society. Amidst challenges like the ongoing war in Ukraine, a survival strategy is paramount for ensuring continued operation. Businesses play a critical role in these transformations, and their actions are key to the success or failure of these processes. During times of systemic threats, such as those posed by war, economic decisions are often swayed by emotions and stress, potentially leading to flawed choices. Therefore, applying behavioral economics principles is crucial to understanding the link between socioeconomic transformation and decision-making during periods of instability and risk. Research in this field helps us comprehend how individuals make choices under pressure and uncertainty, enabling the development of effective strategies to promote rational business practices during crises.

Keywords: transformation, socio-economic transformation, digital diversification, behavioral economics, conditions of stress and uncertainty.

Statement of the problem. In the modern global economy, socio-economic changes significantly influence the strategic decisions and behavioral patterns of business entities. The rapid pace of technological advancements shifts in consumer preferences, regulatory transformations, and environmental concerns compel companies to adapt their business models to remain competitive and sustainable. The ongoing economic crises, geopolitical tensions, and the consequences of the COVID-19 pandemic have intensified the need for businesses to develop flexible and resilient strategies. Companies are required to implement innovative management approaches, digital transformation, and sustainability-oriented practices to navigate the evolving market landscape. Furthermore, globalization and the increasing interconnectedness of markets necessitate businesses to reassess their risk management frameworks, supply chain strategies, and stakeholder engagement models. Understanding how socio-economic changes affect business behavior is crucial for policymakers, managers, and entrepreneurs to develop effective responses to contemporary challenges. This study aims to analyze the key socio-economic factors shaping business strategies and behavior, providing insights into the mechanisms that enable companies to maintain stability, growth, and long-term success in a dynamic environment.

Analysis of recent research and publications. Important results of the theory and practice of modern socio-economic transformations are the achievements and key issues in the research of many domestic scholars and researchers.

It is worth highlighting the significant and important developments in this area: O. Baranov, M. Vasylenko, O. Zhelai, V. Zakharchenko, A. Khmelnikov, and I. Yakushko. O. Baranov's works trace the connection between socio-economic transformation

through the prism of the regulatory framework and the rapid digitalization of society [1]. M. Vasylenko prefers the communication of business entities in the formation of a separate organizational and functional type of transformation in society [2]. O. Zhelai uses modern methods of analyzing the results of economic transformations through socialization and processing a vast array of external information [3]. V. Zakharchenko synchronizes the nature of economic transformations of society through the prism of the level of industrial development of the country [4]. A. Khmelnikov connects socio-economic transformations with the importance of the functioning of political management institutions [5]. I. Yakushko considers the digital transformation of society as a driver of influence on socio-economic activity [6]. At the same time, the doctrines of clarifying the essence of behavioral economics are primarily manifested in foreign scholars' research. The most significant works in this area are those of: D. Ariely, J. Akerlof, J. Ainslie, M. Alle, E. Langer [7], E. Lo, G. Reiff [8], A. Tversky, D. Kahneman [9], whose contributions have significantly shaped the field of socio-economic transformation research. Among domestic researchers, it should be noted that M. Gudzy [10], P. Ilyashenko [11; 12], A. Telnovyi, and S. Reshmidilova [13].

However, a special need for research can be traced to understanding the trends in the functioning of business entities based on the transformation of the socio-economic processes of society. There are still significant gaps in our understanding, particularly in the conditions of the reaction of the emotional state of a person with the choice of appropriate behavior in the future. These gaps present exciting opportunities for further exploration and discovery.

The purpose of the research. The purpose of the article is to study the theoretical foundations of

society's socio-economic transformation as a driver of influence on the behavior of business entities in the face of internal and external challenges. The task is to identify the peculiarities of socio-economic transformation and optimal models of economic behavior of business entities in the context of global uncertainty and reduced security.

Presentation of the main research material. The potential for business entities to develop as economic and independent units of society in emergency and crisis circumstances is based on changing the behavioural foundations to dynamically adapt to new challenges and threats. The unrestrained processes of digitalization of the social environment impact the forms and types of behavior of social and economic activity of subjects.

The openness of the economic environment of society with business structures will allow the introduction of digitalization into everyday practice, which is the path to the prosperity of the economic system. In this regard, the accessibility of digitalization reforms in business practice remains open. Under these conditions, the search for ways of technological institutional renewal, information-competent education, etc., is becoming more relevant. The researcher I. Yakushko considers digital transformation to have an impact on socioeconomic activity in three directions:

- as a continuous and unchanging process of variability of individual subsystems due to the influence of modern information technologies;
- as a consequent multifunctional response to the process of dissemination and adaptation of the results of innovative complex information systems;
- as a systemic integration and transfer of modern technological solutions to their communication networks of distribution [6].

Social relations of transformational change are the core and the impetus for economic and technological transformation. The role and importance of society's behavioral nature are positive determinants of the progress of the density of communication links and circumstances between business entities.

The concept of socioeconomic transformation primarily depends on several behavioral patterns that are consequential in society. Therefore, it is worth analyzing several models that are characteristic of mixed-type countries' economic systems. The model of optimal social and demographic growth is a factor of stable economic reproduction based on a high technological level of development. In stable macroeconomic reproduction conditions, a synergistic effect is applied, which increases the behavioral basis for expanding activity between business entities. Researcher O. Baranov argues that the limitation of the cognitive function of society does not allow business entities to be flexible to risks and threats, generating unpredictable external and internal effects. It is these types of hazards that limit social development processes, which, unfortunately, leads to several negative consequences:

- lower quality of social behavior of business entities,
- limiting the effectiveness of digitalization's impact on welfare and positive trends in production and technological processes in society;

- loss of flexibility and timely response to risks and threats by business entities. According to the author, in real life, the choice or change of economic development models is a consequence of the detection or perception of a crisis as a process and of the deformed and inefficient behavior of business entities [1].

Another equally important party in any transformation is the behavior of business entities under conditions of uncertainty. Emotions significantly impact a business entity's behavior, expressing the need for safety, security, economic stability, and societal respect. A business entity's behavior in making economic choices is primarily based on its awareness of the situation and incentives to act in a specific direction. In the face of risks and threats or social instability, there is a regression between the behavior of business entities and decision-making.

Proponents of behavioral economics [15, p. 56] study rational behavior that aims at rational choice, under conditions of uncertainty and risk. As a result, this decision will be spontaneous since the business entity is not able to investigate it and consider all the factors of influence. However, in the context of general (national) instability, any economic choice made by a business entity will be of critical importance for the economy.

Empirical studies have revealed the "crowd effect" - the reaction of business entities to economic decision-making based on intuition, guided by events dominating society. This causes a paradox since subjects expect the same effect as others but do not consider the differentiation in development, opportunities, goals, means, and individual characteristics [12].

The Kyiv International Institute of Sociology (hereinafter - KIIS) studied the emotions of business entities during the war (the survey was conducted in May 2022). The results of the survey showed the following emotions: - anger/indignation/hate/disgust (53%); - pride and joy for the Armed Forces of Ukraine (52%); - anxiety/fear/terror (38%) [14]. At the same time, there is a tendency for negative emotions related to the instability of socioeconomic guarantees (anxiety/fear/terror, as well as shock) to increase. This behavior of business entities resulted in irrational decision-making, fear of investing in business development, increased savings, a drop in consumer demand, etc. The principle of individualism should be applied to this issue, as emotions vary from person to person.

Due to the unfavorable circumstances of negative socioeconomic transformations, the labor market of Ukraine has undergone deformations, entities have ceased operations, and labor has migrated and emigrated. In some industries, forced remote work was introduced, which undoubtedly had a negative impact on the quality of the production process.

A significant share of business entities changed their profiles and professional qualifications. At the same time, national society experienced macroeconomic instability: the outflow of skilled labor abroad, rising unemployment, inflation, and political and social chaos.

This behavior of business entities in the face of uncertainty is a regression manifestation of transformational expectations. In this case, we can talk about the motive for making an economic choice by an

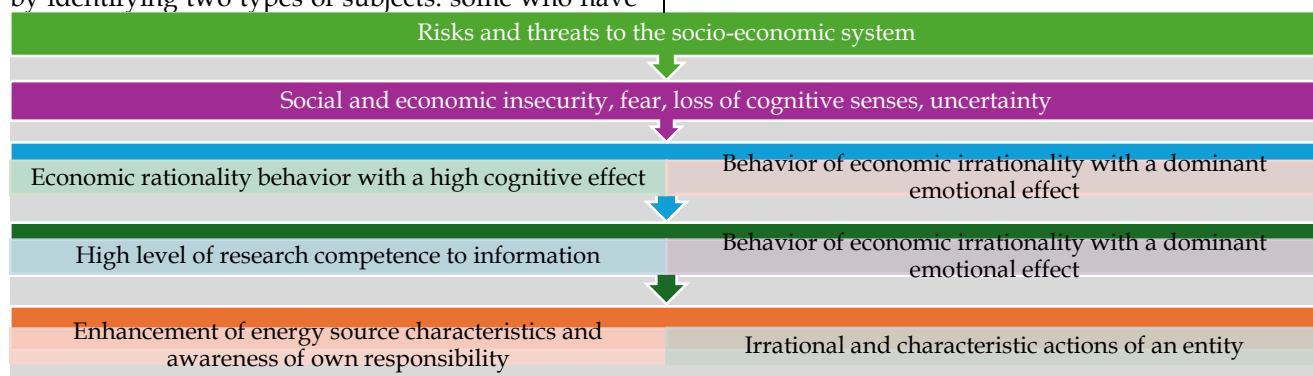
individual entity that does not fit, which contradicts the motives of the collective or the state. Under these conditions, the behavior of business entities loses control of management structures, resulting in massive adoption of irrational, spontaneous, unreasoned decisions.

Therefore, analyzing the Emotional Tension Index at the beginning of the war, it should be noted that it increased from 2.7 to 3.5 [12]: - in the spring of 2022, about 50% of respondents considered their emotional state to be too tense or anxious; - later, only 8% of respondents noted that their emotional state had become calmer. Therefore, the irrational behavior of business entities is mainly the result of unexpected and threatening circumstances, which leads to an understanding of the Strategy for restoring the cognitive state of all business entities.

Researcher M. Gudž [12] addresses this issue by identifying two types of subjects: some who have

adapted to the environment and are able to control their own emotions and experiences. Others make irrational decisions and experience an extremely high emotional shock that inhibits the development and awareness of the cognitive motive.

The first type of subject is capable of controlling emotions and actions, being aware of the decisions they make, and reacting dynamically to the surrounding socioeconomic processes. The other type is blocked from rational thinking, motives, and economic calculation of further existence. Therefore, analyzing the difference between the two types of behavior of business entities, we should expect fundamentally different socioeconomic consequences. The outlined differences should be visualized by improving the work of A. Telnovyi and S. Reshmilova, which are presented in a schematic form [13] (Fig. 1.).

Fig. 1. Visualization of the behavior of a business entity under conditions of risks and threats

Source: developed by A. Telnov and S. Remshidilova [13].

The visualized representation creates a twofold understanding of an entity's behavior in the face of uncertainty. First, an entity critically examines the situation, weighing risks and threats and possible ways to avoid them. Both types of behavior have standard and distinctive methods and principles of reality awareness. As for the common ones, they are:

- social and economic insecurity, fear, loss of cognitive senses, uncertainty.

Under conditions of rational behavior of a business entity, the following signs should be distinguished:

- behavior of the business entity based on economic rationality with a high cognitive effect;
- high level of competence, access to information, maximization of self-interest;
- activation of positive emergent characteristics and awareness of personal responsibility.

In the context of the irrational behavior of a business entity, the following signs should be distinguished:

- behavior of a business entity based on economic irrationality with a dominant emotional effect;
- unpredictable development of events, transformational risks, fear in decision-making;

- consequent irrational and chaotic actions of the business entity.

People who can control their emotional situation choose rational business behavior. Individuals with weak cognitive skills cannot adequately assess the situation and, as a result, take irrational actions.

Conclusions and prospects for further research. Anti-crisis measures related to implementing the optimal model of socio-economic transformation of society based on sustainability require a systematic management approach that should consider the following drivers: digitalization and accessibility, adaptation of mechanisms of social behavior to awareness, and informatization. After all, it is about creating a special economic climate between business entities, active participation in competitive competition, raising social standards, etc.; safe conditions for ensuring the vital activity of human resources and the sustainability of socio-economic processes in general. An important area in this regard is the consolidation of efforts to preserve the rational behavior of business entities and ensure their activity ensures the welfare of society in difficult times.

Література.

1. Баранов О.А. Соціальна та правова трансформація: джерело правових проблем. *Інформація і право*. 2021. №3(38). DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.3\(38\).243807](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.3(38).243807).
2. Васильченко М. Організаційно-функціональні трансформації архіву як структури системи соціальних комунікацій. *Вісник Книжкової палати*. 2012. №6. С. 47-51.
3. Желай О. Специфіка аналізу економічних трансформацій на базі матеріалів ЗМІ. *Наукові праці Національної академії України ім.В.Вернадського*. 2009. Вип.23. С. 186-198.
4. Захарченко В. Суспільно-економічні трансформації і «осьовий час» промислового розвитку. *Вісник Національної Академії наук України*. 2002. № 11. С. 17-28.

5. Хмельников А. Соціально-економічні трансформації як чинник підвищення інституційної спроможності локального політичного менеджменту. *Вісник Регіональної студії*. 2023. № 32. С. 83-90;
6. Якушко І. Сутність та особливості цифрової трансформації. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 4(28). URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/262608>
7. Langer E. J., & Roth J. The effects of enhanced personal responsibility for the aged. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1976. №34. pp. 191-198.
8. Raiffa H. *Decision analysis; introductory lectures on choices under uncertainty*. Mass.: Reading, 1968. 309 p.
9. Tversky A., Kahneman D. Rational choice and the framing of decisions. *The Journal of Business*. 1986. Vol. 59(4). Pt. 2, pp. 251-278.
10. Illiashenko P. Behavioral Finance: Household Investment and Borrowing Decisions. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*. 2017. № 242. DOI: <https://doi.org/10.26531/vnbu2017.242.015>.
11. Illiashenko P. Behavioral Finance: History and Foundations. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*. 2017. № 239. P. 28-54. DOI: <https://doi.org/10.26531/vnbu2017.239.028>.
12. Гудзь М. Поведінкова економіка в умовах війни: вплив емоцій на економічні рішення громадян. *Економіка та Суспільство*. № 50. 2023
13. Тельнов А. С., Решміділова С. Л. Розвиток поведінкової економіки у прийнятті економічних рішень. *Економічний вісник*. Серія : Фінанси, облік, оподаткування : наук. журн. 2020. Вип. 5. С. 160-170.
14. Пищуліна О., Юрчишин В., Маркевич К., Міщенко М., Добровольський Д. Соціально-економічні та гуманітарні наслідки російської агресії для українського суспільства. Київ : Центр Разумкова, 2022. 277 с.
15. Базецька Г. І. Економічна поведінка в умовах невизначеності. *Економічна теорія та право*. 2021. № 4 (47). С. 53-68.

References.

1. Baranov, O. A. (2021). «Social and legal transformation: A source of legal problems». *Informatsiia i pravo*, no. 3(38). DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.3\(38\).243807](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.3(38).243807).
2. Vasylenko, M. (2012). «Organizational and functional transformations of the archive as a structure of the social communication system». *Visnyk Knyzhkovoї palaty*, no. 6, pp. 47-51.
3. Zhelai, O. (2009). «Specifics of analyzing economic transformations based on media materials». *Naukovi pratsi Natsionalnoi akademii Ukrainy im. V. V. Vernadskoho*, Issue 23, pp. 186-198.
4. Zakharchenko, V. (2002). «Socio-economic transformations and the "axial time" of industrial development». *Visnyk Natsionalnoi Akademii nauk Ukrainy*, No. 11, Pp. 17-28.
5. Khmelnykov, A. (2023). «Socio-economic transformations as a factor in increasing the institutional capacity of local political management». *Visnyk. Rehionalni studii*, no. 32, pp. 83-90.
6. Yakushko, I. (2021). «The essence and features of digital transformation». *Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 4(28). Available at: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/262608>.
7. Langer, E. J., & Roth, J. (1976). The effects of enhanced personal responsibility for the aged. *Journal of Personality and Social Psychology*, No. 34, Pp. 191-198.
8. Raiffa, H. (1968). *Decision analysis; introductory lectures on choices under uncertainty*. Mass.: Reading. 309 p.
9. Tversky, A., & Kahneman, D. (1986). Rational choice and the framing of decisions. *The Journal of Business*, Vol. 59(4), Pt. 2, Pp. 251-278.
10. Illiashenko, P. (2017). Behavioral finance: Household investment and borrowing decisions. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*, no. 242, pp. 28-48. DOI: <https://doi.org/10.26531/vnbu2017.242.015>.
11. Illiashenko, P. (2017). Behavioral finance: History and foundations. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*, no. 239, pp. 28-54. DOI: <https://doi.org/10.26531/vnbu2017.239.028>.
12. Hudz, M. (2023). Povedinkova ekonomika v umovakh viiny: vplyv emotsii na ekonomichni rishennia hromadian [Behavioral economics in wartime: The impact of emotions on citizens' economic decisions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 50.
13. Telnov, A. S., & Reshmidiolova, S. L. (2020). «Development of behavioral economics in economic decision-making». *Ekonomichnyi visnyk. Seriya: Finansy, oblik, opodatkuвання: Naukovyi zhurnal*, Issue 5, Pp. 160-170. 10.33244/2617-5932.5.2020.160-170.
14. Pyschulina, O., Yurchyshyn, V., Markevych, K., Mishchenko, M., & Dobrovolskyi, D. (2022). *Sotsialno-ekonomichni ta humanitarni naslidky rosiiskoi ahresii dlia ukrainskoho suspilstva* [Socio-economic and humanitarian consequences of Russian aggression for Ukrainian society]. Kyiv: Tsentr Razumkova. 277 p.
15. Bazetska, H. I. (2021). «Economic behavior under uncertainty». *Ekonomichna teoriia ta pravo*, no. 4(47), pp. 53-68. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2021-47-4-53>.

Аннотация.

Шаульська Л. В., Чорний Р. С., Марчук В. О. Вплив соціально-економічних змін на стратегії та поведінку суб'єктів господарювання.

Сучасна соціально-економічна трансформація суспільства є складним і багатограним процесом, що охоплює різноманітні зміни в усіх сферах життя. Важливим аспектом цієї трансформації є цифрова диверсифікація, тобто використання цифрових технологій для створення нових продуктів, послуг та бізнес-моделей. В умовах швидкого розвитку технологій цифрова диверсифікація стає ключовим фактором успіху для бізнесу, оскільки дозволяє адаптуватися до змін на ринку та залишатися конкурентоспроможними. Не менш важливим є пошук оптимальної моделі розвитку бізнесу. В умовах нестабільності та високої конкуренції компанії повинні постійно шукати нові шляхи для зростання та розвитку. Ефективна модель розвитку повинна враховувати особливості діяльності компанії, її ресурси та можливості, а також зовнішні фактори, такі як зміни в законодавстві, економічна ситуація та потреби споживачів. Трансформаційні процеси в суспільстві є наслідком реформи соціально-економічної діяльності. Ці процеси охоплюють як національний, так і регіональний рівні країни, впливаючи на всі сфери суспільного життя. В умовах воєнних викликів, таких як ті, що зараз стоять перед Україною, стратегія виживання є критично важливою для забезпечення сталого розвитку. Поведінка суб'єктів господарювання відіграє особливу роль у процесах соціально-економічної трансформації. Саме від їх рішень та дій залежить успіх або провал цих процесів. В умовах систематичних загроз життю та здоров'ю громадян, спричинених війною, прийняття економічних рішень часто відбувається під впливом емоцій та стресу, що може призводити до нерациональних та необґрунтованих дій. У зв'язку з цим, застосування підходів поведінкової економіки є надзвичайно важливим для виявлення взаємозв'язку між соціально-економічною трансформацією та поведінкою під час прийняття рішень в умовах нестабільності та ризиків. Дослідження в галузі поведінкової економіки допомагають зрозуміти, як люди приймають рішення в умовах стресу та невизначеності, та розробити ефективні стратегії для підтримки раціональної поведінки бізнесу в умовах кризи.

Ключові слова: трансформація, соціально-економічна трансформація, цифрова диверсифікація, поведінкова економіка, умови стресу та невизначеності.

Стаття надійшла до редакції 05.10.2024 р.

Бібліографічний опис статті:

Шаульська Л. В., Чорний Р. С., Марчук В. О. Вплив соціально-економічних змін на стратегії та поведінку суб'єктів господарювання. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 6. С. 51-55.
Shaulska L., Chornyi R., Marchuk V. The impact of socio-economic changes on the strategies and behavior of business entities. Actual problems of innovative economy and law. 2024. No. 6, pp. 51-55.

УДК: 33.3:332.1:378; JEL classification: J24; O13; R11

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-6-11>

ЛУПЕНКО Юрій Олексійович, доктор економічних наук, професор, академік НААН України, директор ННЦ «Інститут аграрної економіки», <https://orcid.org/0000-0001-6846-0300>
ЄГОРОВ Богдан Вікторович, доктор технічних наук, професор, академік НААН України, заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри технологій зерна і комбікормів, Одеський національний технологічний університет, <https://orcid.org/0000-0001-7526-0315>
НЕМЧЕНКО Валерій Вікторович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку та аудиту, Одеський національний технологічний університет, <https://orcid.org/0000-0002-2984-3357>
ЛАГОДІЄНКО Наталія Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри цифрових технологій фінансових операцій, Одеський національний технологічний університет, <http://orcid.org/0000-0002-8472-1395>

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Лупенко Ю. О., Єгоров Б.В., Немченко В. В., Лагодієнко Н. В. Теоретичні засади розвитку людського капіталу сільських територій.

Статтю присвячено дослідженню теоретичних засад розвитку людського капіталу сільських територій. Мета статті – аналіз та удосконалення наявного теоретико-методичного забезпечення щодо формування людського капіталу сільських територій та обґрунтування потенційних напрямів розвитку людського капіталу сільських територій. У статті ґрунтовно проаналізовано ключові проблеми розвитку людського капіталу на сільських територіях. Дослідження джерел літератури дозволило обґрунтувати економічні, управлінські, екологічні, інфраструктурні, медико-санітарні, соціально-демографічні, освітньо-культурні, гендерні та соціальні перешкоди, що значно ускладнюють формування та розвиток людського капіталу сільських територій. Дослідження показало, що систематизація факторів, які стримують розвиток людського капіталу, дозволила виявити найбільш критичні проблеми для подальшої розробки рекомендації щодо їх подолання. Визначено, що для подолання перешкод для формування та розвитку людського капіталу сільських територій необхідно здійснити комплексні заходи в декількох напрямках. Зокрема, покращення соціально-демографічної ситуації через підтримку сімей та створення умов для утримання молоді в селі, розвиток освіти та професійної підготовки шляхом модернізації освітньої інфраструктури та доступу до онлайн-навчання, покращення економічних умов через інвестиції в інфраструктуру та підтримку місцевого бізнесу. Поліпшення медичного обслуговування може бути досягнуте через модернізацію медичних установ і розвиток телемедицини. Екологічні заходи включають сталий розвиток сільського господарства та відновлення екосистем. Для покращення управління та зменшення бюрократії необхідні прозорість у прийнятті рішень та реформа місцевого управління. Соціальні ініціативи сприятимуть розвитку громадянського суспільства, а подолання гендерних бар'єрів забезпечить рівні можливості для жінок. Впровадження цих заходів сприятиме створенню сприятливих умов для розвитку людського капіталу на сільських територіях, що своєю чергою забезпечить їх сталий розвиток і підвищення рівня життя мешканців. Загалом, дослідження показало, що розвиток людського капіталу на сільських територіях є складним і багатфакторним процесом, який вимагає комплексного підходу для подолання перешкод, що заважають його ефективному формуванню.

Ключові слова: людський капітал, сільські території, людський капітал сільських територій, розвиток людського капіталу, соціально-економічне зростання.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Людський капітал відіграє ключову роль у розвитку будь-якої території, а його якісний рівень значною мірою визначає потенціал соціально-економічного зростання. Сільські території, які часто стикаються з викликами соціально-економічної стагнації, мають особливу потребу у формуванні та розвитку людського капіталу. Недостатній рівень освіти, обмежений доступ до медичних та соціальних послуг, а також відтік кваліфікованих кадрів є одними з основних бар'єрів на шляху до сталого розвитку цих регіонів. Теоретичні аспекти розвитку людського капіталу вимагають більш глибокого вивчення, отже необхідно розробити теоретичні засади, які враховуватимуть особливості сільських територій та сприятимуть ефективному розвитку їхнього людського капіталу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання розвитку людського капіталу сільських територій займає важливе місце в сучасних

наукових дослідженнях. Значна кількість праць присвячена аналізу особливостей формування, ефективного використання та розвитку людського капіталу на цих територіях. Зокрема, такі провідні вчені як Беспалий І. [2], Брояка А. [6], Корженівська Н. [2], Остапенко М. [4], Пронько Л. [1], Ревкова А. [8], Терещенко Д. [7], Утеченко Д. [3], Шишпанова Н. [5], Ясінецька І. [2; 6] та інші досліджували ключові аспекти цієї тематики. У своїх працях учені акцентують увагу на важливості людського капіталу як основного ресурсу для забезпечення сталого розвитку сільських територій. Розглядаються різноманітні аспекти, включаючи освітній рівень, професійні навички, міграційні процеси, вплив соціальних та економічних факторів на розвиток людського потенціалу. Важливу увагу приділено питанням підвищення якості життя населення, створенню сприятливих умов для праці та проживання, а також зменшенню відтоку молоді з сільських місцевостей.